

Selvitystyöryhmän perustaminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoidon järjestämisvastuun siirtämiseksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselta terveyden- ja sairaanhoidon toimialalle.

Vastaus 12.9.2023 SDP:n jättämään valtuustoaloitteeseen

Syyskuussa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle jätetyssä valtuustoaloitteessa pyydetään perustamaan selvitystyöryhmä koskien ensihoidon järjestämisvastuun siirtämistä pelastuslaitokselta terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueelle. Koska valtuustoaloite koskee useampaa toimialuetta, antaa vastauksen hyvinvointialuejohtaja Kirsi Leivonen. Vastauksen antamiseksi on pyydetty kirjalliset lausunnot Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen toimialuejohtaja/pelastusjohtaja Markus Viitaniemeltä ja Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wiléniltä.

Pohjois-Karjalassa on muodostunut vakiintunut toimintamalli pelastustoimen ja ensihoitopalvelun yhteisestä palvelutuotannosta. Vuoden 2013 alusta lukien on pelastuslaitos vastannut koko maakunnan alueella myös ensihoitopalveluiden tuottamisesta. Pelastuslaitos tuottaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella kaikki ensihoitopalvelut käsittäen kiireelliset ja kiireettömät ensihoitotehtävät, ensivastetehtävät, hoitolaitossiirrot sekä hoidon tarpeen arvioinnin, yhden hoitajan yksikön toiminnan ja muut kotihoidon tukitehtävät. Palvelutuotannon integraatio ja laajuus on valtakunnallisestikin vertailtuna merkittävä.

Pelastuslaitoksen näkökulmasta pelastustoimen ja ensihoitopalvelun synergiset edut perustuvat kokonaisuuteen, joka alkaa henkilöstön moniammatillisesta yhteiskäytöstä, koulutuksesta ja harjoittelusta jatkuen läpi organisaation toimintamalleihin, joilla kansalaisille palvelut mahdollisimman tehokkaasti ja laadukkaasti yhteistoiminnassa tuotetaan. Järjestelmä perustuu 30 pelastusasemaa käsittävälle yhteiselle palveluverkolle ja kalustolle, johon kytkeytyvät hallinto- ja tukitoiminnot, ICT-järjestelyt, huolto ja varakaluston ylläpitäminen. Lisäksi synerginen toimintamalli parantaa organisaation valmiuksia hoitaa tehtäviä tehokkaasti suuronnettomuustilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kaikki Pelastusopistosta valmistuvat pelastajat (palamiehet) saavat pelastajakoulutuksen yhteydessä koulutuksen ja pätevyyden perustason ensihoitotehtäviin sekä ensivastetehtäviin. Lisäksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella on vuosien ajan aktiivisesti panostettu pelastushenkilöstön ensihoidon ammattitaidon kehittämiseen ja koulutukseen. Operatiivisesta pelastushenkilöstöstä on 92 pelastaja-ensihoitajalla kaksoistutkinnot (pelastaja ja terveyden huollon ammattitutkinto). Heistä 72 henkilöä työskentelee säännöllisesti ensihoitopalvelun tehtävissä. Työnantajan panostus pelastustoimen henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen on ollut merkittävä, koska sen avulla on mahdollistettu toisen ammattitutkinnon opiskeleminen työn ohessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä sisäministeriö tilasivat NHG:ltä selvityksen ensihoitopalvelusta vuonna 2021. Selvityksen tavoitteena oli muodostaa ensihoitopalvelun järjestämisen ja tuottamisen tuore tilannekuva sairaanhoitopiireittäin sekä kartoittaa suunnitelmia ensihoitopalvelun kehittämiseksi tulevina vuosina hyvinvointialueilla. Selvityksessä todetaan, että ensihoidon tuotantorakenteen painotus on siirtynyt koko ajan enemmän kohti silloisten sairaanhoitopiirien omaa tuotantoa. Useammalla hyvinvointialueella ensihoito siirretty pelastustoimen puolelta terveystoimeen yksikköön. Tällä hetkellä Itä-Suomen yhteistyöalueella on erilliset selvitykset meneillään Pohjois-Savon sekä Keski-Suomen hyvinvointialueilla, joilla on ns. monituottajamalli. Osalla alueista on ensihoitopalvelun tuotantomalli jaettu siten, että kenttäjohtajat ovat terveydenhuollon eli sairaalan

akuuttiyksikön alaisuudessa ja ensihoitajat pelastuslaitoksen alaisuudessa. Pelastuslaitos tuottaa ensihoidon palvelut kokonaan ainoastaan Kanta-Hämeen sekä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueilla.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen näkökulmasta ensihoidon siirtämistä pelastuslaitokselta osaksi erikoissairaanhoidon puoltaa nykyisen johtamisjärjestelmän pirstaleisuus, jota korjaamalla ongelmiin voitaisiin tehdä parannuksia. Tämänhetkessä mallissa ensihoitoon liittyviä päätöksiä tehdään ainoastaan pelastuslaitoksen ammattilaisen toimesta eikä johtamisjärjestelmä toimi erikoissairaanhoidon linjassa. Ensihoidon ollessa osa erikoissairaanhoidon pidetään tärkeänä, että päätöksentekoon osallistuu myös terveydenhuollon ammattilainen. Myös tiedonkulun ongelmat toimialueiden välillä ovat voineet aiheuttaa ensihoidon palveluissa vaaratilanteita. Johtamisen tarkastelua tulee tehdä päätöksenteon ja potilasturvallisuuden näkökulmasta, jotta päätökset voidaan tehdä oikein ja palvelujen laatu voidaan turvata.

Aluevaltuusto päätti, että hyvinvointialueen organisaatorakennetta ja johtamisjärjestelmää tarkastellaan palvelustrategian valmistelun aikataulussa. Sittemmin tarkastelun aikataulua jatkettiin vuoden 2023 loppuun saakka. Tällä varmistettiin, että suunnitellut organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän muutokset voidaan käsitellä yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa.

Aluehallitus päätti hyvinvointialueen toimialuejaosta 12.10.2023 kokouksessaan. Tällöin päätettiin, että turvallisuuspalvelut siirtyvät hallintopalveluista pelastuslaitoksen toimialueelle. Voimassa olevan hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtaja päättää toimialueiden jakautumisesta palvelualueisiin. Hyvinvointialuejohtajan 14.11.2023 tekemällä päätöksellä Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut jakautuu 1.1.2024 seuraaviin palvelualueisiin: pelastustoiminta, ensihoitopalvelut, turvallisuuspalvelut, viranomaispalvelut ja pelastuslaitoksen yhteiset palvelut. Uusi palvelualue- ja toimintayksikköjako selkeyttää pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen hoitotyön linjajohtoa ja vahvistaa erityisesti ensihoidon kenttäjohtajien ja kehittämisen vastuita.

Jo tehtyjen päätösten ja parhaillaan käynnissä olevien johtamisen kehittämissuunnitelmien vuoksi en katso tarkoituksenmukaiseksi perustaa erillistä selvitystyöryhmää hyvinvointialueen organisaatorakenteen muuttamiseksi ja ensihoitopalvelujen tuottamisen siirtämiseksi terveys- ja sairaanhoitopalvelujen vastuulle. Nykyinen integroitu toimintamalli mahdollistaa olemassa olevien henkilöstövoimavarojen tehokkaan käytön, on kansallisessa vertailussa kustannustehokas ja asiakaskokemuksen perusteella erinomainen. Sen sijaan ensihoidon ja pelastustoimen johtamisvastuita ja tiedonkulkua on syytä edelleen tarkastella ja kehittää. Tavoitteena on, että ensihoito-pelastus- ja turvallisuuspalveluja kyetään tuottamaan koko hyvinvointialueen toiminnan, talouden, potilasturvallisuuden ja henkilöstön riittävyyden näkökulmista parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä edellyttää monitasoista, nykyistä tiiviimpää toimialuerajat ylittävää suunnittelua ja yhteistyötä asiakkaidemme parhaaksi.